

Møde i Lokalt Kulturmiljøråd onsdag d. 11.03.2026, kl. 13.00-16.00

Mødedeltagere:

Anna Mette Exner	Forening for Bygnings- og Landskabskultur	via Teams
Birgitte Tanderup Eybye	Arkitektskolen Aarhus	
Lars Bendrup	Arkitektforeningen	
Lars Krants Larsen	Moesgaard Museum	
Søren Tange Rasmussen	Den Gamle By	
Merete Bøge Pedersen	Aarhus Stadsarkiv	via Teams t.o.m. pkt. 03

Gæster:

Anja Bergman Thuesen	Aarhus Kommune
Tina Fure Bottolfs	Kongelundens Sekretariat
David Sommer	E+N Arkitektur
Jesper Back	E+N Arkitektur
Hanne Storvang,	Kongelundens Sekretariat
Morten Lydiksen,	Byggeri, Aarhus Kommune

Sekretær:

Marianne Danielsen	Kulturmiljø, Aarhus Kommune	lokalkmr@mtm.aarhus.dk
--------------------	-----------------------------	------------------------

Dagsorden / referat

Udpegning af forperson / midlertidig forperson til Lokalt Kulturmiljørådet

v. Jurist Anja Bergman Thuesen

Efter forretningsordenens pkt. 3 konstituerer Lokalt Kulturmiljøråd sig med en formand. På rådets møde d. 11. februar 2026 blev udtrykt et stort ønske om, at Rådet konstituerer sig med en forperson. Medlemmerne blev bedt om at overveje inden dette møde, om det er en rolle, de har lyst til at påtage sig.

Referat

Et enigt Lokalt Kulturmiljøråd valgte Birgitte Tanderup Eybye til forperson for Rådet. Rådet genvælger / konstituerer sig med igen med en forperson, når Lokalt Kulturmiljørådets medlemmer er endeligt udpeget for perioden 2026-2029.

Stadion Hallerne

v. Kongelunds Sekretariatet

01

Kongelundens Sekretariat og Teknik og Miljø arbejder i forbindelse med etableringen af det nye stadion med en renovering af den sydlige facade på hallerne samt etablering af en overgang mellem hallerne og det nye stadion i 1. sals højde.

Projektet er både tidsmæssigt og økonomisk tæt koblet til opførelsen af det nye stadion. Etos og E+N er inddraget i arbejdet for Ejendomme i Teknik og Miljø.

Den 25. februar var Lokalt Kulturmiljøråd inviteret til besigtigelse og drøftelse af facaderenoveringen. Morten Lydiksen fra Byggeri, Teknik og Miljø deltog også i besigtigelsen.

Den eksisterende facade er meget medtaget efter sammenbygningen med det tidligere Ceres Park. I midtersektionen er der derfor ikke længere bevaret elementer af det oprindelige facadeudtryk.

På baggrund af drøftelserne med Lokalt Kulturmiljøråd har E+N udarbejdet revideret forslag til facaderenovering (vedlagt som bilag).

Kongelundens Sekretariat ønsker Rådets anbefalinger og udtalelse i forhold til den fremtidige løsning omkring sydfacaden, reetablering af facaden og tilkoblingen af den nye gangbro og udformning af ankomstrummet på 1. sal.

Lokalt Kulturmiljørådets udtalelse

Medlemmer fra Lokalt Kulturmiljørådet var den 25. februar på byggepladsbesøg på Aarhus Stadion for at besigtige stadionbygningen og de områder, der på nuværende tidspunkt skal reetableres og tilbygges.

Rådet takker for en spændende rundvisning og besigtigelse, samt for den fine præsentation og dialog på rådets møde.

Lokalt Kulturmiljørådets udgangspunkt for arbejdet med Stadion Hallerne er, at bygningen bør reetableres så tæt på originalen som muligt, og at nye tiltag bør tage udgangspunkt i bygningens oprindelige formsprog, materialer og detaljer. Rådet værdsætter, at det præsenterede materiale med mange historiske referencer, viser projektteamets bevidste arbejde hermed.

Efter præsentationen drøftede Lokalt Kulturmiljørådet de ønskede arkitektoniske løsninger. Rådet har følgende anbefalinger og opmærksomhedspunkter til projektet:

Genetablering af sydfacaden

- Rådet finder det særdeles vigtigt, at sydfacaden genskabes så tæt på den originale facade som muligt.
- Vinduer i midterbygningens sidepartier bør genskabes – enten som de 2 oprindelige vinduer i stueetagen vist på facadetegningen fra 1920 eller som i alt 4 vinduer / stueetage og 1.sal som foto's fra 1937.
- Det bør prioriteres, at 45 minutters uret øverst på facaden genetableres. Uret vil været synligt fra det nye stadion og de vip-arealer, der vender mod den gamle bygning.
- Den hvide indfatning ved den midterste dør har nu en dimension i bredde, dybde og detaljering, der er bedre tilpasset, og som er mere i overensstemmelse med den originale indfatning.
- Den midterste dør er meget betydningsfuld – 'kronen på værket' på den smukke sydvendte facade. Det er særdeles vigtigt, at den midterste dør (dørene) genskabes i forhold til Axel Høeg-Hansens oprindelige dør ift. proportioner, karm mål, rammestykker, fyldninger/glas, sprosseværk, detaljering og farve mv. med indsigt i historisk snedkerarbejde. (Tegninger findes i Den Gamle By)
- Det fremstår harmonisk, at de 2 sidedøre i stueetagen har samme bredde og placering som vinduerne på 1. sal. Dørene bør dog fremstå i et formsprog, der er genkendeligt for bygningen. Rådet anbefaler, at dørene udføres med i tættere lighed med de sekundære døre ved bygningens hovedindgang i farven grøn med spinkel hvid ramme, lighed i detaljering, bundstykke, materiale mv.

Tilbygning af gangbro

- Den nye åbning på 1. sal bør etableres som et flot hul i den røde murfalde. Rådet vurderer, at hullet og dørpartierne bør ses som en del af den gamle bygning og vil anbefale at dørpartiet gøres lidt mindre. Åbningen bør flugte med den underliggende hvide indfatning, så der er en lidt større murflade mellem dør og gangbro.
- Dørpartiet kan med fordel have en større reference til den oprindelige dør. Den bør udføres som en fin eksklusiv dør, nutidig men med en historisk reference, evt. med sidepartier uden glas, så fokus ligger på det midterste dørparti.
- Sammenstødet mellem gangbro og bygning bør have meget opmærksomhed, en fin detalje.

Overgangsrummet / udgang til Stadion.

- Der er rådets vurdering, at trappens størrelse og geometri endnu ikke er landet rigtigt ift. rummets udformning og anvendelse.
- Det vurderes, at trappens repos er for lille ift. antallet af mennesker, man forventer, skal passere gennem rummet.

- Det vurderes at være af største betydning for oplevelsen af rummet og atriet, at man reetablerer/ isætter vinduer svarende til de oprindelige i vindueshullerne mellem overgangsrummet og atriet.
- Rådet finder det vigtigt, at man er ambitiøs ift. rummets funktion, fremtidig anvendelse og indretning, historiske reference og valg.

Rådet ønsker fortsat at følge projektet.

Sag fra Byggeri
Falstersgade 63, 8000 Aarhus C
02

Nedrivning af lille bevaringsværdig etageejendom – SAVE Værdi 4.

Ejendommen er omfattet af Kommuneplanramme 030115BO. Det fremgår af rammebestemmelserne vedrørende bebyggelsens omfang og udformning, at eksisterende bevaringsværdig bebyggelse skal bevares.

Ansøger ønsker at nedrive ejendommen med henblik på opførelse af ny bebyggelse i form af enten rækkehuse eller etageboliger. I den forbindelse har ansøger fået udarbejdet en byggeteknisk gennemgang af ejendommen. Se vedhæftede.

Ejendommen er opført i 1905 og fremstår arkitektonisk med pudsede facader, en markant front-/gavlkvist mod nord, sadeltag med høj rejsning samt udhæng og gavlender. Bygningen fremstår med enkelte oprindelige vinduer. Mod vest er der opført en tilbygning i blankt murværk, som fremstår arkitektonisk utilpasset og svækker bygningens samlede autenticitet. Ligeledes fremstår tilbygningen/vindfanget mod øst skæmmende i forhold til bygningens oprindelige arkitektoniske udtryk. Det oprindelige hovedindgangsparti er i den forbindelse blevet markant ombygget og efterfølgende aflukket.

Det fremstår tydeligt, at ejendommen gennem en længere periode har været præget af manglende vedligeholdelse. Der ses flere gennemgående sætningsskader, og indvendigt fremstår vægge og lofter med omfattende revnedannelser og afskalninger i puds. Ejendommen fremstår samlet set meget nedslidt.

Ejendommen er beliggende i Øgadekvarteret og placeret i en baggård uden direkte sammenhæng med omkringliggende bebyggelse. Bygningen er historisk opført som enfamiliehus, og dens fritliggende

placering i gårdrummet bidrager til en historisk fortælling som vores giver ejendommen en høj miljømæssig værdi.

Naboejendommene Kaserneboulevarden 23 og Kaserneboulevarden 25 har tidligere været ansøgt nedrevet. Dette førte til nedlæggelse af et § 14-forbud samt efterfølgende udarbejdelse af en bevarende lokalplan (Lokalplan nr. 726) for de to ejendomme.

Udtalelse

Lokalt Kulturmiljørådet fraråder nedrivning af ejendommen Falstersgade 63.

Villaen, der er opført i 1905, er en tydelig repræsentant for de større villaer, der blev opført på 'Bakken' i starten af 1900-tallet i forbindelse med, at familier fra det bedre borgerskab flyttede ud af byen til frisk luft, haver og udsigt. Villaens placering på grunden vidner også herom. (Byporten Vester Port blev nedlagt i 1857).

Villaen indgår i en særlig miljømæssig sammenhæng med de 2 tilbageværende villaer Kaserneboulevarden 23 og 25 (1893, 1894) og dobbelthuset Langelandsgade 102 og 104 (1892), og er et vigtigt samfundsmæssig og kulturhistorisk vidnesbyrd om byens udvikling.

Villaen står let aflæselig med velbevarede bygningselementer som den markante og fint proportionerede frontkvist og med enkelte forskellige tidstypiske detaljer (eklekticisme). Nyere til- og ombygninger skæmmer den eksisterende bygning, men de vurderes at være reversible.

Villaen repræsenterer som udflytter villa på 'Bakken' en vigtig bygningstopologi, der desværre er ret truet af byens udvikling.

Det er Lokalt Kulturmiljørådets vurdering, at villaen er særdeles vigtig for områdets kulturhistoriske fortælling og er med til at understøtte områdets karakter og miljømæssige værdi.

Gellerup

03

Svar fra Arealudvikling.

Lokalt Kulturmiljørådets udtalelse er taget til efterretning.

Referat

Lokalt Kulturmiljørådet værdsætter, at Team Kulturmiljø er inddraget i udarbejdelsen af udbudsmaterialet, og at der nu er et øget fokus på bevaringsværdige bygninger, byrum og bystrukturer fra starten af 1970, der afspejler vores samfundshistorie.

I forbindelse med omdannelsen af Amtssygehuset blev der udarbejdet en designmanual.

Lokalt Kulturmiljørådet vil gerne invitere Team Kulturmiljø til rådets næste møde for at høre, om der er tanker om en lignende designmanual for Gellerupparken / Kulturbygningerne og Fredspladsen. Rådet ønsker at indgå i en dialog ift. processen og afdække hvorledes Rådet evt. kan bidrage hertil.

Lokalt Kulturmiljørådet – orientering om honorar

04

v. Jurist Anja Bergman Thuesen

Som oplyst på Rådets møde d. 11. februar har kommunen kontaktet Slots- og Kulturstyrelsen for at få afklaret, om der er hjemmel til at udbetale honorarer efter museumsloven. De har nu svaret, at loven ikke regulerer honorarer. Det betyder, at der ikke er hjemmel i loven til honorarudbetaling.

Det er muligt i forbindelse med byrådets vedtagelse af nyt kommissorium at få vedtaget, at der udbetales diæter for deltagelse i Rådets møder, dvs. 460 kr. (2026-niveau, forhøjes med 5 kr. pr. år). Ved møder over 4 timer ydes dobbelt diæt. Offentligt ansatte kan dog ikke modtage diæter.

Diæter er personlige og kan ikke udbetales til en institution, forening eller lign.

Der kan fastsættes forskellige diætreger, hvis det ønskes. F.eks. at dem, som i forvejen modtager løn fra sit arbejdssted for deltagelse i møderne, ikke får diæter, hvorimod dem, som ikke modtager løn, får diæter.

Medlemmerne vil også være berettigede til følgende godtgørelser efter kommunestyrelsesloven:

- Befordringsgodtgørelse og godtgørelse for fravær fra hjemstedet,
- godtgørelse af dokumenterede, nødvendige udgifter forbundet med et fysisk handicap,
- godtgørelse af dokumenterede, nødvendige udgifter til pasning af syge nære pårørende samt
- godtgørelse af dokumenterede, nødvendige udgifter til børnepasning.

Referat

Rådet tog orientering til efterretning.

Honoraret er nu så beskedent, at administrationen i forbindelse med udbetalingen ikke må være for omfattende for medlemmerne. Det undersøges, om honoraret fortsat kan udbetales én gang om året.

Forretningsorden / kommissorium

04

Sekretariatet arbejder på et udkast til kommissorium, som kan afløse den nuværende forretningsorden. Det er ikke helt klart til udsendelse, da der er nogle interne/kommunale forhold, der skal afklares først.

Der lægges op til en drøftelse af eventuelle ønsker til kommissoriet. Hvad ønsker rådet slettet, ændret eller tilføjet? Drøftelsen kan ske på baggrund af den nuværende forretningsorden og følgende udkast til ny formålsbestemmelse:

Formål

Rådets formål er at rådgive Byrådet samt Teknik og Miljø med henblik på at understøtte Aarhus Kommunes

- kulturhistoriske og bygningskulturelle helheder og enkeltelementer, samt*
- kulturhistoriske elementer i landskaber, herunder fortidsminder, særlige landskabstræk og landskabshistorie.*

Referat

Rådet fandt, at formuleringen var sigende og fyldestgørende ift. de rammer og opgaver, der er sat for rådets arbejde samt ønsket om at udvide rådets kompetencer med en landskabsarkitekt.

Sag fra Byggeri

H.C. Andersens Vej 23, 8230 Åbyhøj

05

Der ønskes byggetilladelse til en tilbygning i baghaven på 43,3 m² i én etage til en eksisterende muremestervilla i 1½ etage. Det eksisterende hus har et bebygget areal på 52 m².

Ansøger har sendt følgende beskrivelse af projektet:

"Vi har brugt tid på at overveje hvordan tilbygningen kunne tilpasse sig og respektere den oprindelige arkitektur. Da tilbygningen ikke etableres med en tagetage, er en ny tilbygning og dermed en anden fortælling, har vi valgt at trække den fri af det eksisterende hus' facadelinjer. Til gengæld gentager vi vindueshullernes format, og etablere tagfod med tilsvarende gesims som det eksisterende hus. Vi vil lede efter en teglsten som kommer så tæt på stenen i det eksisterende hus, samt fuger med en mørtel med et tilslag så tæt på det eksisterende hus som muligt. Tilsvarende gør sig gældende for etablering af

tilbygningens sokkel. Inddækningen omkring det flade tag udføres som lodret falset zink, og udtryk som vist på tegning.”

Udtalelse

Huset på H.C. Andersens Vej 23, der er opført i 1930, er vurderet til en høj bevaringsværdi 4.

Huset fremstår velbevaret og let aflæseligt med en klar og sluttet bygningskop, fint proportioneret med enkelte detaljer, blank murværk, glatte gavle/tegtag uden udhæng, murstik ved døre og vinduer og en simpel aftappet gesims. Huset står med høj aflæselighed i forhold til det oprindelige hus og indgår i et særligt sammenhængende kvarter med tidstypiske huse fra 1920'erne og 30'erne.

Rådet kan med afsæt i de fremsendte referencebilleder se ansøgers intentioner og tanker om at tilpasse tilbygningen til det eksisterende hus.

Det er dog Rådets vurdering, at den viste tilbygning er for dominerende i omfang, skala og arkitektonisk udtryk, hvor også det flade tag er en markant og fremmed typologi. Med tilbygningen og den hævede terrasse opstår der en disharmoni mellem det oprindelige hus og tilbygningen - herunder også til husets forhold til den omkringliggende have.

For at få det bedste ud af byggemulighederne og ejers fremtidige ønsker til boligen vil Lokalt Kulturmiljørådet råde ejer til søge rådgivning ved en uddannet arkitekt, der kan se potentialet i det eksisterende hus og tolke ejers ønsker og behov til en tilbygning, som på fineste vis spiller sammen med den eksisterende bygning og have – f.eks. i en nutidig fortolkning med en harmonisk og historisk reference til den oprindelige hus.

Rådet finder, at der kan være flere løsninger på en fin og tilpasset tilbygning, som ikke forringer bygningens bevaringsværdi.

Lokalt Kulturmiljørådet vil anbefale, at der sammen med en arkitektfaglig rådgiver arbejdes videre med:

- et bedre skalamæssigt forhold mellem den oprindelige bygning og den nye tilbygning, så tilbygningen underligger sig det oprindelige hus i omfang og skala, og der skabes et naturligt hierarki,
- en tilbygning der fortolker det oprindelige hus geometri, detaljer og materialer,
- en tilbygning der danner en naturlig overgang mellem det eksisterende hus med høj kælder og haven, og som ligger lavere end det oprindelige hus, så der opnås en god rummelig virkning og sammenhæng både inde og ude,
- at terrassen placeres tættere på terræn / have - evt. med en siddetrappe mellem bygning og terrasse, så der skabes en bedre overgang og kontakt til haven – en fin rummelighed mellem huset og omgivelserne.

Inspiration til fint tilpassede tilbygninger, der med udgangspunkt i det oprindelige hus nyfortolker arkitekturen og detaljerne.

Peter Zumthor, Versam, Schweiz

Hus i Risskov

EVT.

Rådet er blevet orienteret om følgende plansager, høringer og offentliggørelser.
Sagerne forventes ikke at blive drøftet på mødet.
06

Godkendte plananmodninger

06.01

X295 - Boligområde i Sabro NØ

Stedet, der skal udvikles, er en kommunalt ejet mark mellem Ristrupvej og Sabrovej i den nordøstlige del af Sabro. Opkøb og Grundsalg i Teknik og Miljø anmoder om planlægning for lav boligbebyggelse, hovedsageligt i form af villaer og derudover en mindre del rækkehuse og dobbelthuse. Bebyggelsesstrukturen planlægges med lav tæthed og integrerede grønne arealer, herunder en bypark, der udformes som et stort, sammenhængende område.

Lokalt Kulturmiljørådet ønsker at drøfte plananmodningen på næste møde. Planmedarbejderen orienteres herom.

Offentliggørelser til høring

06.02

Forslag til Lokalplan nr. 1255 – Bevarende Lokalplan for Tretommervej 26, Risskov

Høringsfrist 19.03.2026

Offentliggørelser efter endelig vedtagelse